

Ελληνική Γλώσσα (Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία)

Α΄ Τάξη Ημερήσιου και Εσπερινού Γενικού Λυκείου

A. Κείμενο 1

Ευαίσθητη Τρίτη Ηλικία

Το ακόλουθο απόσπασμα από την ομιλία του επίκουρου καθηγητή Υγιεινής του Πανεπιστημίου Πατρών, Απόστολου Βανταράκη, για την "Ευαίσθητη Τρίτη Ηλικία" δημοσιεύθηκε την 01/10/2010 στον ιστότοπο <https://www.thebest.gr/article/33055>. Ανακτήθηκε στις 27/09/2021.

Για πολλούς ανθρώπους, τα γηρατειά είναι η υποδούλωση μιας ψυχής που θέλει να ζήσει, να ονειρευτεί, να εκφραστεί και που εμποδίζεται από το κουρασμένο και γερασμένο σώμα. Από την άλλη, η τρίτη ηλικία είναι η εποχή που ο άνθρωπος, έχοντας τη σοφία της ζωής, μπορεί να δει τον κόσμο με άλλα μάτια, να χαρεί και να δώσει σημασία σε απλά πράγματα που οι νέοι παραβλέπουν και που δεν έχουν ακόμη την ωριμότητα που χρειάζεται για να τα εκτιμήσουν. Στις περισσότερες παραδοσιακές κοινωνίες, οι ηλικιωμένοι θεωρούνται ως οι πρεσβύτεροι της κοινότητας ή του χωριού και παίζουν σημαντικό ρόλο στα διάφορα κοινωνικά θέματα που προκύπτουν.

Με την τάση της αστικοποίησης από τις αγροτικές περιοχές, ο ρόλος των πρεσβυτέρων έχει σταδιακά μειωθεί και, όπως συμβαίνει στις αστικοποιημένες κοινωνίες, όπου ο πληθυσμός των ηλικιωμένων είναι "συνταξιούχοι", οι ηλικιωμένοι είναι σήμερα έξω από το κύριο ρεύμα της κοινωνίας. Αυτή η αλλαγή των κοινωνικών δομών θεωρεί τον ηλικιωμένο μη παραγωγικό, αδέξιο, συντηρητικό μη προσαρμοζόμενο σε συνήθειες και τεχνολογία. "Ό,τι πρόσφερε, πρόσφερε" είναι η ουσία της κυριαρχικής θέσης για τους ηλικιωμένους. Ωστόσο, η κοινότητα μπορεί να τους αξιοποιήσει με πολλούς τρόπους με τους οποίους θα ωφεληθούν τόσο οι ίδιοι όσο και η κοινότητα. [...]

Γενικά, ο αριθμός και ο ρόλος που θα έχουν τα άτομα της τρίτης ηλικίας αποτελούν για το μέλλον μια σημαντική συνιστώσα, η οποία θα απασχολεί όλο και περισσότερο το κοινωνικό και οικονομικό γίνεσθαι. Και είναι γεγονός ότι το επίπεδο του πολιτισμού της σύγχρονης κοινωνίας θα είναι άμεσα συναρτημένο με τον τρόπο αντιμετώπισης της τρίτης ηλικίας. Η ολοένα αυξανόμενη παρουσία και συμμετοχή των πολιτών τρίτης ηλικίας σηματοδοτεί μια νέα πραγματικότητα της οποίας χαρακτηριστικό σημείο είναι η ομαλή συμβίωση και συνύπαρξη όλων των ομάδων ηλικιών. Τα επόμενα χρόνια, εκτός από την εισβολή της υψηλής τεχνολογίας, την παγκοσμιοποίηση, τα διεθνή προσφυγικά και μεταναστευτικά ρεύματα, την κρίση των αξιών, εμπεριέχεται ως δυναμική συνιστώσα και αυτή η νέα πραγματικότητα για την τρίτη ηλικία, η οποία δεν μπορεί παρά

να είναι καλοδεχούμενη σε μια σύγχρονη ευνομούμενη κοινωνία αλληλεγγύης και ανθρωπιάς. Οι νεότερες γενιές οφείλουν να κατανοήσουν τη σημασία των δεδομένων αυτών, που συνδυάζονται εύστοχα και με τη γνωστή λαϊκή ρήση-υπενθύμιση ότι "εκεί που ήσουν ήμουν κι εδώ που είμαι θα 'ρθεις".

B. Κείμενο 2

Ο γέρος

Το (μεταφρασμένο από τον Μάνο Τραϊανό) ποίημα του Ιταλού Νίνο Πεντρέτι (1923-1981) αντλήθηκε από τον ιστότοπο <https://tbjpoetry.blogspot.com/> στις 26.09.2021.

Μη με ρωτάτε: έκανες τίποτα,
πού πήγες,
συνάντησες κανέναν
στον δρόμο.
Είμαι γέρος:
έχασα τους φίλους μου,
πάω αργά
σαν σαλιγκάρι.
Αν μπουμπουνίζει, φορώ ένα καπελάκι,
βγαίνω στον κήπο,
στην ταράτσα,
στύβω κανένα πορτοκάλι.
Για τη γυναίκα μου
άφησα λεφτά στο τραπέζι,
παιδιά, είναι βαρύ να γερνάς
και να πεθάνω τώρα,
που πήρα καινούρια γυαλιά, με θλίβει.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Ποια θέση επεφύλαξε για την τρίτη ηλικία η αλλαγή των κοινωνικών δομών από την παραδοσιακή στην αστικοποιημένη κοινωνία, σύμφωνα με το Κείμενο 1; Να απαντήσεις σε μία παράγραφο 50-60 λέξεων.

Μονάδες 10

2° υποερώτημα (μονάδες 10)

- α. Ποια νοηματική σχέση συνδέει την πρώτη με τη δεύτερη παράγραφο του Κειμένου 1;
β. Ποια γλωσσικά στοιχεία τις συνδέουν;

Μονάδες 10

3° υποερώτημα (μονάδες 15)

Στην τρίτη παράγραφο του Κειμένου 1 να εντοπίσεις το ασύνδετο σχήμα (μονάδες 5) και να εξηγήσεις συνοπτικά ποια πρόθεση του συγγραφέα εξυπηρετεί σε σχέση με την κύρια θέση του (μονάδες 10).

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Πώς εκφράζει το ποιητικό υποκείμενο τις ανησυχίες και τα συναισθήματά του για την ηλικιακή φάση που περνάει; (μονάδες 10) Τι θα πρότεινες σε ένα άτομο αυτής της ηλικίας από το περιβάλλον σου για να το ενισχύσεις ψυχολογικά; (μονάδες 5) Ανάπτυξε σε 100 περίπου λέξεις την απάντησή σου.

Μονάδες 15